

UtvecklingsNAVET

”NYHETSBREV” Utvecklingsnav för platsberoende gymnasieskola • Mars 2026

Digital utveckling i glesbygd – när det lokala möter det globala

Skolan utvecklas på flera nivåer – organisatoriskt, digitalt och geografiskt. Lokalt pågår ett bottom-up-arbete med handlingsplaner, samtidigt som vi deltar i konferenser och nordiska samarbeten där framtidens utbildning diskuteras. Hur kan kompetensförsörjning och hållbara lösningar i glesbygd utvecklas praktiskt och konkret – i mötet mellan lokalt och globalt?

Digital utveckling förändrar inte bara undervisningen – den ändrar även hur skolan organiseras och leds. När administrativa uppgifter effektiviseras och datatillgången ökar förändras roller, ansvar och professionernas handlingsutrymme.

Under workshops i Umeå med skolledare från Sverige, Norge och Island blev det tydligt att vi står inför liknande utmaningar. Skolan kan inte ställas utanför den globala utvecklingen. AI och digitala verktyg är redan en del av samhället – både globalt och lokalt. Frågan är därför inte *om* skolan påverkas – utan *hur* vi ska förhålla oss till den snabba utvecklingen som pågår.

I glesbygd finns ytterligare en dimension. Regelverk och strukturer formas ofta utifrån urban norm. Att skapa hållbara lösningar utifrån våra behov och förutsättningar handlar därför om att gå oplogat – att pröva vägar som inte utgår från stadsorienterade system. Globala och urbana perspektiv behöver översättas till lokala lösningar hos oss. [Läs mer](#)

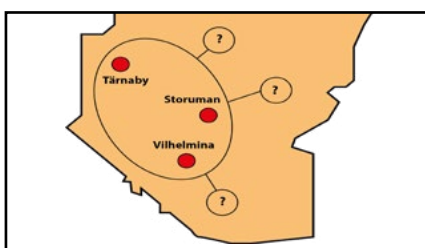

AI i skolan – teori och praktik

Några av våra lärare deltog i konferensen [”AI i skolan – konkreta verktyg och nya perspektiv.”](#) Dagen kombinerade forskningsbaserade föreläsningar med praktiska workshops.

Innehållet rörde bland annat digital kompetens och AI i undervisningen. Deltagarna fick även arbeta praktiskt med verktyg som NotebookLM och Gemini.

Konferensen gav både nya perspektiv och konkreta exempel att ta med in i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utbildningsnoder i inlandet

Arbetet med utbildningsnoder i södra Lappland går vidare. Målet är att fler elever ska kunna studera närmare hemorten och samtidigt ha tillgång till undervisning i Storuman, Tärnaby och Vilhelmina. Vi vill också utveckla närhetslösningar för [lärlingsprogrammet](#) tillsammans med det lokala näringslivet. Ett första steg skulle kunna vara en smygande start där elever studerar några dagar på eller nära sin hemort och därefter åter till någon av skolenheterna i SLG. [Läs mer](#)

Nästa steg i projektet

SELFIE – enkät av Nordplus

Resultaten från enkäten som genomförts i de norska, isländska och svenska skolor som medverkat i Nordplus är nu klara. Sverige representeras av Södra Lapplands gymnasieförbund. Resultaten kommer att delges till förbundsledningen och skolenheterna.

Träffar med [projektgrupperna](#):

lärling, IT/teknik, juridik och forskning

Sammanställning av handlingsplaner

Planerna kommer att ligga till grund för:

- Skolledningens prioriteringar och organisering
- Eventuella fackliga processer och politiska beslut
- Förbundets samlade utvecklingsarbete
- Projektets stödinsatser

Projektledare genom Region

Västerbotten är Tomas Nybrand.

Delprojektledare för Södra Lapplands gymnasieförbund är Inez Abrahamzon. Tel: 070-241 04 19

Delprojektledaren är ansvarig för verkstan i projektet, tillsammans med Centrum för hälsa i glesbygd, Umeå universitet och Mediacenter.

Nyhetsbrevet kommer ut varje månad. Där kan du läsa vad som hänt och vad som är på gång. Berätta gärna om nyhetsbrevet till andra och tipsa gärna också om vår hemsida.

Om du vill ha nyhetsbrevet [anmäl dig här!](#)

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Projektet Utvecklingsnav för platsberoende gymnasieskola drivs av Region Västerbotten och medfinansieras av Europeiska unionen genom Svenska ESF-rådet inom Europeiska socialfonden Plus 2021-2027 (ESF+). Projektet är lokaliserat till region Övre Norrland.

Projektets syfte är att skapa likvärdiga förutsättningar för gymnasieutbildning för ungdomar i Västerbottens inland. Genom att utveckla platsoberoende undervisning vill vi öka tillgänglighet och närhet till utbildning – oavsett elevens bostadsort.

Mål

Att fler ungdomar ska kunna:

- Välja gymnasieutbildning på hemorten
- Få tillgång till både akademiska och yrkesinriktade program
- Förberedas för vidare studier och arbetsliv utan att behöva flytta

Bakgrund och utmaningar

I inlandskommuner som Vilhelmina och Storuman är tillgången till gymnasieutbildning begränsad.

Några av de största utmaningarna är:

Demografi: Små och utspridda elevgrupper

Lagar och styrning: Regelverk som inte är anpassade för glesbygd

Avstånd: Långa resor och bristande kollektivtrafik

Könsskillnader: Fler kvinnor än män studerar vidare

Urban norm: Glesbygden osynliggörs i samhällsdebatten

Socioekonomiska skillnader: Påverkar ungas valmöjligheter

Ovanstående faktorer bidrar till en "flyttkultur" bland ungdomar, som påverkar kompetensförsörjning för näringsliv och offentliga aktörer samt befolkningsutvecklingen på ett negativt sätt. Bättre anpassade utbildningar efter lokala behov är en del av lösningen.

Samverkansparter

[Södra Lapplands gymnasieförbund \(SLG\)](#)

Ansvarar för gymnasieutbildningarna i Vilhelmina och Storuman och har initierat projektet utifrån en förstudie.

[Umeå universitet \(Pedagogiska institutionen\)](#)

Bidrar med forskning och utveckling inom fjärrundervisning.

Fokusområden

Projektet adresserar utmaningar inom kompetensförsörjning och utbildning i glesbygd genom tre huvudsakliga insatsområden:

1. Organisationsutveckling och platsoberoende lärande

- Identifiera hinder och ta fram handlingsplaner
- Skapa flexibla skolororganisationer för fjärrundervisning

2. Undervisningsmetoder och digital teknik

- Kompetenshöjande insatser för lärare
- Test och utvärdering av ny digital teknik

3. Tillgång till akademiska- och yrkesprogram

- Utreda tidigare erfarenheter från Luspengymnasiets forskningsprofil
- Samverka med näringslivet och offentliga aktörer, för att möjliggöra yrkesutbildning på hemmaplan

Projektorganisation

Projektägare: Region Västerbotten

Projektledare: Tomas Nybrand, Region Västerbotten

Delprojektledare: Inez Abrahamzon och Malin Svensson, Södra Lapplands gymnasieförbund

[Centrum för hälsa i glesbygd \(CHG\)](#)

Samarbetar kring digitalisering och kompetensförsörjning.

[Region Västerbotten \(Mediacenter\)](#)

Tillhandahåller teknisk kompetens för fjärrundervisning.

UtvecklingsNAVET